

عنوان مقاله:

مفهوم، کاربری و رویکردهای ارزیابی تاب آوری هیدرولوژیک آبخیز

محل انتشار:

دو فصلنامه آب و توسعه پایدار، دوره 8، شماره 4 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسندگان:

ویدا امان جهانی - دانشجوی کارشناسی ارشد آبخیزداری، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

زینب حزباوی - استادیار گروه منابع طبیعی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، عضو پژوهشکده مدیریت آب، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

رئوف مصطفی زاده - دانشیار گروه منابع طبیعی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، عضو پژوهشکده مدیریت آب، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

اباذر اسمعیلی - دانشیار گروه منابع طبیعی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، عضو پژوهشکده مدیریت آب، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

بیتا معزی پور - استادیار گروه منابع طبیعی، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

خلاصه مقاله:

امروزه، حوزه های آبخیز به شدت تحت تاثیر تنش های طبیعی و انسانی قرار گرفته است و توانایی آن ها برای بازیابی و سازگاری با شرایط تغییر یافته به تاب آوری حوزه ها بستگی دارد. از اینرو، به سبب اهمیت موضوع و ضرورت تبیین الگوهای مدیریتی در راستای ارتقا تاب آوری حوزه های آبخیز کشور، نوشتار حاضر با هدف ترویج مفهوم، کاربری و روش های ارزیابی تاب آوری هیدرولوژیک به عنوان یکی از ابعاد تاب آوری در مدیریت جامع حوزه های آبخیز تدوین شده است. مطالعات انجام شده در این زمینه در سطح جهان بسیار محدود است اما روند افزایشی دارد. بر این اساس، روش های مورد استفاده برای ارزیابی تاب آوری هیدرولوژیک تاکنون محدود به استفاده از روش های تلفیق ساده مثل تعیین میانگین حسابی از برخی شاخص های هیدرولوژیک مهم، استفاده از منحنی Budyko و مدل Convex بوده است. تحلیل منحنی Budyko بیشتر بر اساس مقدار بارش، تبخیر و تعرق و میزان تولید رواناب استوار بوده است. اما مدل Convex با در نظر گرفتن آستانه های شکست شاخص های هیدرولوژیک و برقراری ارتباط بین روند تغییرات طولانی مدت و آستانه شکست شاخص ها به کار برده می شود. شاخص های مورد استفاده متعدد بوده و متناسب با شرایط هیدرولوژیک هر حوزه آبخیز کاربرد متفاوت دارند. از جمله مهمترین آن ها می توان به نسبت شاخص خشکی به رواناب، روند زمانی و فراوانی جریان های کم آبی و پراپی، تغییر در تولید آب، سطح آب زیرزمینی، شدت رواناب سطحی، غنی شدگی رودخانه ها از مواد مغذی و فلزات سنگین، درصد تخریب جنگل، فرسایش خاک، تولید رسوب و سطح آب شور اشاره کرد که در واقع برآیند کنش و اندرکنش سایر عوامل محیطی تاثیرگذار همانند اقلیمی، بوم شناختی، اقتصادی، زیست فیزیکی و اجتماعی هستند.

کلمات کلیدی:

پایداری آبخیز، تخریب زمین، رویکردهای طبیعت محور، مدل های شاخص محور، مدیریت منابع

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1465795>

